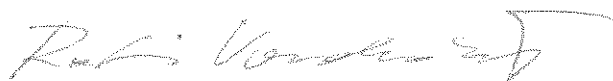

Oponentský posudek na disertační práci Jana Mergla *Výtvarný vývoj produkce Harrachovské sklárny v Novém Světě 1850-1940*

Jan Mergl ve své disertaci pokračuje v dlouholetém a systematickém výzkumu české sklářské a keramické produkce 19.-20. století. Autor řady monografických studií, věnovaných například sklárnám Loetz či Moser, si pro svou práci tentokrát zvolil za téma detailní zpracování vývoje harrachovského skla od poloviny 19. století po období meziválečné. Jeho záměrem bylo jednak co nejvíce zpřesnit dosavadní poznání novosvětské produkce, včetně určení chronologie a identifikace výrobních typů, jednak vysledovat stylové změny a postihnout přínos sklárny jako předního českého výrobce dekorativního a stolního skla té doby. Oba tyto záměry disertace naplňuje v nejvyšší možné míře a dokládá autorův vysoce profesionální a odpovědný badatelský přístup. Na základě velmi důkladného průzkumu archivního materiálu (zákresových knih tvarů, knih dekorů a knih dodávek) a následné komparace s dochovanými díly ve sbírkových fondech se Janu Merglovi podařilo zcela zásadním způsobem rozšířit dosavadní poznatky. Zvláště díky studiu dochovaného firemního archivu bylo možno rozpoznat dosud neznámé či blíže neidentifikované práce sklárny, stanovit jejich dataci a dohledat jména návrhářů i odběratelů. V nejednom případě tak byla korigována mylná tvrzení jiných badatelů, přisuzující například některé novosvětské výrobky slezské sklárně Josephinenhütte.

Z umělecko-historického hlediska bylo stěžejním úkolem zhodnotit stylový vývoj harrachovského skla, od období druhého rokoka a novorenesance až po secesi a moderní dekorativismus. Stylové proměny jsou v autorově textu vhodně sledovány v úzkém souvztahu ke světovým výstavám, na nichž sklárna prezentovala své výrobky a získávala četná ocenění. Zvolený způsob výkladu názorně ukazuje dobové proměny vkusu, úzce související s těmito mezinárodními výstavními událostmi, a současně osvětluje prodejní strategie sklárny. Autor rekonstruuje podobu vystavených souborů a takto zaznamenává téměř všechny významné mezinárodní přehlídky, počínaje londýnskou světovou výstavou roku 1851. Dokumentace výstavních prezentací poskytuje potřebný širší rámec výtvarnému vývoji sklárny, zvláště když se světové výstavy staly významnými mezníky v prosazení nových tendencí – novorenesančního tvarosloví (Londýn 1862), hutnicky tvarovaných a zdobených skel (Antverpy 1885) či nových proudů orientalismu (Filadelfie 1876, Paříž 1889). Objevem je určen grafických předloh harrachovského skla (Owen Jones, Emile Vouga, Auguste Racinet) a autorská identifikace děl, především prací nejvýznamnějších novosvětských kresličů-návrhářů, jako byl Josef Petříček, Julius Jelínek nebo Rudolf Schwedler. Velkým kladem výzkumu je také dohledání původních názvů vzorů. Díky tomu disertace podrobně zaznamenává, jakou podobu měly v tehdejší sklářské tvorbě například „etruské“, „gotické“ či „maurské“ dekory, a otevírá další cesty k výzkumu heterogenních stylových zdrojů historismu či dobové recepce ornamentu. Velmi oceňuji, že citace německy psaných pramenů jsou v transkripci přesné, což v dnešní době nebývá zvykem. Po formální stránce je příkladná i bohatá obrazová příloha s vysoce kvalitními reprodukcemi.

Disertační práce Jana Mergla přináší zcela původní a odborně vynikající výsledky. Má nesporný význam pro další bádání v oblasti dějin užitého umění. Na vysoké úrovni naplňuje všechny stanovené požadavky, a proto ji plně doporučuji k obhajobě.

PhDr. Radim Vondráček

V Praze 28. 5. 2014